

PROTOKOLL

Møte i Den norsk- finske grensevassdragskommisjonen, 2.-3.6.2015, Karasjok Norge

1. ÅPNING AV MØTET, REGISTRERING AV DELTAKERE, SAMT PRAKTISKE OPPLYSNINGER

Møteleder Bente Christiansen åpnet møtet og medlem Anne Toril Eriksen Balto ønsket alle velkommen til Karasjok kommune og Jergul. Bente Christiansen gir et kort tilbakeblikk på kommisjonens formål og 35. års virksomhet.

Møtedeltakerne presenterte seg. Kommisjonsmedlemmene som var til stede: norsk formann Bente Christiansen (Fylkesmannen i Finnmark), medlem Anne Toril Eriksen Balto (Karasjok kommune), medlem Cecilie Hansen (Sør-Varanger kommune), varamedlem Frank Ingilæ (Tana kommune) og varamedlem Øyvind Walsø (Miljødirektoratet). Finsk formann Timo Jokelainen (Lapland ELY-senter), medlem Toini Sanila (Enare kommune), medlem Antti Katekeetta (Utsjoki kommune) og varamedlem Ilmari Tapiola (Utsjoki kommune). Andre møtedeltakere i vedlegg 1.

2. GODKJENNING AV DAGSORDEN MED EVENTUELLE FORANDRINGER

Tilføyelse til dagsorden, punkt 4.5 Orientering om arbeidet med forvaltningsplan for Tanamunningen naturreservat. Dagsorden ble godkjent med denne tilføyelsen.

3. KOMMISJONENS ANBEFALINGER FRA 2014

Kommisjonen gav to anbefalinger i 2014, 1) Samordning av vannforvaltning i Den norsk-finske vannregionen - tas opp under punkt 8.2. og 2) Redusere trusler mot villaksen – tas opp under punkt 7.2.

Innkommne utkast og ev. andre nye forslag til anbefalinger i 2015 behandles videre under relevante punkter i dagsordenen og under punkt 10.

4. TANAVASSDRAGET

4.1 Aktuelle saker i Tanavannområde: orienteringer ved kommunenes representanter

Nærmere redegjørelse av utfordringene med stranderosjon og behovet for erosjonsvern i Utsjoki kommune

Medlem Antti Katekeetta viser bilder av to plasser i kommunen. Katekeettas beskrivelse av situasjonen:

- nært Karigasniemi har erosjon tatt med seg masser og også ferdselen med båt på elva er problematisk.
- Sand dekker også til fiskenes gyteplasser.
- I Roavvenjarga området kan erosjon på sikt kutte av et helt nes (jordbruksareal).

- På finsk side av Tanaelva har man ca. 30 km med erosjonsvern, erosjonen i Garegasnjarga området har skjedd de siste 3-4 årene.

Finsk formann Timo Jokelainen konstaterer at erosjon ser ut å ha funnet sted også nært de erosjonsvernede strekningene. Her bør man finne ut om disse lokaliteter har vært med i tidligere undersøkelser, samt hva helhetlig status er og behov for ev. erosjonsvern for disse to lokaliteter er.

Sakkyndig Knut Aune Hoseth kommenterer. Felles kartlegging på alle erosjonslokaliteter ble gjennomført i år 2000, og gjentatt gjennom det felles norsk-finske Interreg prosjektet som ble avsluttet i fjor. Resultatene fra prosjektet ble presentert for kommisjonen i fjor. Resultatene viser at erosjonen ikke har økt signifikant på lokalitetene sammenlignet med den tidligere kartleggingen. Man avdekket heller ikke betydelige strekninger med store behov for tiltak. Kriterier for tiltak er endret på norsk side. I hovedsak sikres områder når det er fare for tap av liv, bygninger og andre store verdier. Noen strekninger langs elva holdes under oppsikt bl.a. i Karasjok. Erosjon og sedimentasjon er en del av de naturlige prosesser i dette vassdraget – en del denne elvens egenart.

Kommentar Frank Ingilæ: ulike syn mellom fagetater/ myndigheter og lokalbefolkning. Kan potensielt gi konflikt. Har stor forståelse for at naturlige prosesser skal få skje – kanalisering av elva er ikke heldig. Når det er et stort ønske lokalt om tiltak – da bør myndigheter ev. strekke seg langt.

Erosjon er en lokal bekymring. De nasjonale myndigheter ønsker å la elven leve – som et naturlig vassdrag. Det konkluderes med at en felles norsk-finsk delegasjon skal befare de to lokalitetene det her snakkes om sommeren 2015 (tentativt i august). Deltagere bl.a. fra NVE, fylkesmannen, ELY og Utsjoki kommune. Kort rapport fra befaringen skal skrives.

Skjebnen til RKTLs forskningsstasjon i Utsjoki

Frank Ingilæ, spør om noen på finsk side kan orientere om status til RKTLs forskningsstasjon i Utsjoki. Skjebnen til forskningsstasjonen har betydning også for norsk side.

Timo Jokelainen orienterer. I begynnelsen av 2015 ble Luke opprettet - Luonnonvarakeskus, det såkalte Naturressursinstituttet, RKTL hører inn under dette nye instituttet nå. Situasjonen for stasjonen i Utsjoki er under utredning, per i dag vet vi ikke noe om dets fremtid. Finland har fått ny regjering og i det nye regjeringsprogrammet foreslås det at Luke og SYKE (Finlands miljøsentral) skal fusjoneres. Det som er sikkert er at det blir store nedskjæringer i budsjettene til de statlige forsknings- og myndighetsorganer.

Varamedlem Ilmari Tapiola kommenterer videre at den nye sjefen for Luke (Mari Walls) har vært på besøk i Utsjoki, ingen informasjon ble gitt om stasjonen og om dens aktiviteter kommer å bestå og ev. i hvilken skala. Kommisjonen kan vel foreslå eller støtte at forskningen bør fortsette i fremtiden.

Frank Ingilæ: Lakseforskningen som foregår i Utsjok er viktig for norsk side. Det er også viktig å nevne i en eventuell anbefaling at forskningen bør foregå i nærheten/ i tilknytning til elva.

Tor Simon Pedersen: er det kjent når aktiviteten og ev. nedbemanning kommer å skje og hvem er det som avgjør dette?

Timo Jokelainen: På nåværende tidspunkt er det ikke kjent hvilke feltstasjoner dette gjelder og hvordan reduksjoner skal gjennomføres. De lovpålagte forhandlinger om bemanningssituasjonen er satt i gang. Avgjørelsen tas av Luke.

Status for mulig diamantletingen i Utsjoki kommune

Det ble stilt spørsmål om status for reservasjonsretten for ev. diamantletingen som var tatt opp i fjor på møtet.

Ilmari Tapiola svarer. Diamantletingen er avblåst. Selskapet har trukket seg fra reservasjonsretten til mulig diamantleiting pga. stor lokal motstand.

Status for arealplan i Utsjoki kommune – kommunedelplan for elvenære områder

Bente Christiansen: På norsk side er man meget opptatt av å få tilstrekkelig informasjon om status for arbeidet med disse planene. Høring etter Espoo-konvensjonen er gjennomført. Det norske Klima og Miljødepartement har samlet de norske høringsinnspillene og sendt dem til ministeriet i Finland: Norge ønsker blant annet at det skal gjennomføres flere utredninger om hvilke konsekvenser utvidet strandutbygging har å si for eksempel for fisket. Man ønsker utredningen på engelsk. På norsk side er man meget opptatt av utbyggingen i strandsonen og man kommer å følge med hva som skjer videre i denne saken. Norsk side vil bli informert når planene skal vedtas.

Ilmari Tapiola svarer, arbeidet med kommunedelplan for de elvenære områder i Utsjoki kommune går fremover. Det er kommet inn høringsuttalelser fra Tana og Karasjok kommuner, man tilstreber å ta hensyn til uttalelsene. . Kommunestyret får saken opp til behandling i neste år.

Konklusjon: Saken følges opp gjennom de ansvarlige myndigheter i begge land.

Karasjok kommune, medlem Anne Toril Eriksen Balto

- Kommunen er forsinket i arbeidet med sin vann og avløpsplan – planen skal vedtas i løpet av året.
- Gitt høringsuttalelse til vannforvaltningsplanen.
- Kartlegging av krigsetterlatenskaper.
- Fremhever behovet for større ressurser iht. gjennomføringen av vanndirektivet.
- Vannlekkasjer i kommunen den siste tiden. Det jobbes med en reserve vannforsyning.
- Helselaget gjennomfører – tur-sti prosjekt ved Karasjok bru – kommunen har bevilget midler. Bålplasser, fiskeplasser – rullestolvennlig. Universell utforming.
- Laksesenter – Tana kommune orienterer. Midler til gode infotiltak er utlyst.

Tana kommune, varamedlem Frank Ingilæ

- Reguleringsplan/ detaljregulering for Kaldbaknes og Gavesluft i munningen av Tanaelva.
- Tana kommune har vedtatt ny grense mellom elv og sjø i Tanavassdraget. Tanaelven er gjort større – grensen mellom elv og sjø er flyttet utover og det må nå løses fiskekort for fisket i munningen av elva.
- Kunnskapssenter for laks og vannmiljø (KLV) i Namsos har utlyst midler til infoprojekter om laks, med særskilt vekt på Tanalaksen og Tanavassdraget. Det skal også opprettes en prosjektstilling i Tana (via KLV i Namsos) som skal jobbe med utforming og opprettelse av villakssenter i Tana som arena for lokalbefolkningen og med urfolksdimensjon iht. Tanalaksen.
- Uttalelse fra Tana kommune til høring – rapport om Risiko for spredning av *G. salaris* på Nordkalotten. Tas nærmere opp under punkt 7.3.
- Ny Tanabru: bygging skal etter planen starte i 2016. Et ønske settes frem om å invitere Statens vegvesen til kommisjonen for å orientere om selve bro byggingen og tilretteleggingen ved Seida-stryket.

4.2 Status for flerbruksplanen i Tanavassdraget 2010-2016

Sakkyndig Anne Smeland fra Tana kommune orienterer om status for gjennomføring av tiltak i flerbruksplanen i Tana og Karasjok kommuner. Planarbeidet for flerbruksplanene ble gjennomført som et felles grensekommunesamarbeid/ Interreg prosjekt i årene 2002-2004. Resultatet var to plandokumenter og felles anbefalinger. På norsk side laget man et handlingsprogram (tiltaksprogram) som del av kommunedelplan for Tana og Karasjok kommuner. Tanakommune har jevnlig (2005-) rapportert på status for gjennomføring av tiltakene i sin del av planen til lokalpolitikerne i kommunen. En felles norsk-finsk statusrapportering er ikke laget. Oppfølgingsmøte mellom grensekommunene ble gjennomført i 2009 og etter dette har prosessen ikke gått videre som grensekommune samarbeid. EUs vanddirektiv er også kommet inn på et senere tidspunkt. Man ønsker videre at informasjonsutveksling over grensen skjer gjennom vannforvaltning planarbeidet fordi man deler samme resipient og at detaljgraden i rapporteringen på sikt blir den samme på begge sider av elva. Utfordringer er den ulike måten å organisere seg på iht. plan og økonomi. Flerbruksplanene har laget et godt grunnlag lokalt og regionalt. Videre arbeid følges nå opp gjennom arbeidet med vanddirektivet, og flerbruksplanen blir ikke rullert.

Sakkyndig Annukka Puro-Tahvanainen Lappland ELY-senter orienterer om status for gjennomføring av tiltak på finsk side. På finsk side fungerer planen, som kommunene har godkjent som et veiledende dokument for myndighetenes arbeid,. Planen inkluderer ca. 30 tiltak under 15 ulike temaer for årene 2006-2015. Tiltakene under vannforvaltning, minking av utslipp til resipient, fisket og fiskerier, trafikk og vannforbygninger har blitt gjennomført best. Gjennomføring av tiltak iht. reiseliv, rekreasjon, avfallsbehandling, undervisning og informasjonsformidling, forskning, samt internasjonalt samarbeid kunne ha vært bedre. Av de 30 tiltakene er 11 tiltak gjennomført, 7 delvis og 8 er ikke gjennomført, og status for 4 tiltak er ikke kjent.

Frank Ingilæ mener at gyro – desinfisering må være lik på begge sider av grensa (pålagt desinfisering). Videre nevner han reiselivsprosjekter med snøskuter over grensa. Ny motorferdsel lov – bedre merking av løyper – vegvesenet legger føringer om hvordan løyper skal merkes.

4.3 Orientering om status for byggingen av reingjerdet i Tanavannområde og den nye konvensjonen

Bente Christiansen orienterer om den nye *Konvensjon mellom Norge og Finland om oppføring og vedlikehold av reingjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer inn på det andre riktets område* av 9. desember 2014. Saken har vært på høring. Mange har gitt sine høringsinnspill. Sametinget har fått utsatt høringsfrist og behandler saken i dag. Etter høringen skal det lages en ny lov, som skal opp til behandling i stortingets vårsesjon i 2016. Fylkesmannen sier i sin uttalelse at tiltaket ikke er godt nok utredet i forhold til Forskrift om konsekvensutredninger. Videre mener Fylkesmannen at lokalbefolkningens kunnskap bør blir vektlagt ved stikking av gjerde trase og ved plassering og utforming av porter. Videre tilrår Fylkesmannen at kommunene og lokale organisasjoner inviteres til å delta i dette arbeidet.

Svar fra finsk delegat: Denne saken behandles i Finland i høst. Neste år har begge land fått lov om dette.

4.4 Orientering om status for planer og tiltak i farleden in til Leirpollen Elkem kvartsittbrudd

Sakkyndig Arnt Edmund Ofstad fra Kystverket orienterer om status og fremdrift i arbeidet med utdypingen av innseilingen til Leirpollen i Tana. Bakgrunn for tiltaket er å sikre innseilingsforholdene til kvartsittbruddet. Resultater vil være økt sikkerhet mot grunnstøting med påfølgende miljøforurensing, gjennom økt dybde (-9,3 LAT) og bredde (120 m), oppgradering av merking og redusert trafikk gjennom farleden. Elkem sysselsetter 41 årsverk

i Austertana, all kvartsitt transporteres ut med båt, med 3-4 skipninger i uken. Elkem Tana har påviste kvartsittressurser i over 30 år til. Tiltaket omfatter: 400 000 m³ løssmasser (grove sandmasser ikke silt, leire eller fjell), 9 nye faste sjømerker (dagens flytemerkes fjernes) og Teltnes lykt legges ned. Utfordringer er at området er: naturreservat med Ramsar-status, utdypingsområdet er definert for natur, friluftsliv, ferdsel og fiske i arealplanen (NFFF-status), grensevassdrag, viktig og kjent lakseelv, nasjonal laksefjord, vanskelige isforhold og uforutsigbar sandvandring. Følgende undersøkelser er foretatt så langt: geotekniske undersøkelser, sediment undersøkelser, naturtypekartlegging, marin og bunndyrskartlegging, videofilming av partier, stømmålinger i farled og deponi, turbiditet og strømmålinger i farleden, samt studie av tilgjengelig kunnskap om Tanaelva og Tanamunningen. Undersøkelser som gjenstår er: ytterligere strøm- og turbiditetsmålinger ut juli måned. Videre undersøkelser avhenger av KU krav. Analyser som er gjennomført er: analyser av forurensing i sedimenter, nautisk risikoanalyse, vurdering av konsekvenser av utdypingen og naturmangfoldloven. Samfunnsøkonomisk analyse skal gjennomføres. Viktig å få kunnskap om lokale forhold som: isgang i Tana og Lavvonjargsundet, lokalkunnskap om anadrome fisk, dyre- og fugleliv. Avklaringer som gjenstår er: konsekvensutredninger, tillatelser til tiltak og eventuelle vilkår og deponiavklaringer.

Knut Aune Hoseth, NVE skal sende over relevant informasjon om sediment transport av/ i elva og isforhold i Tanaelven.

Sakkyndig Tor Simon Pedersen, Klima og miljødepartementet påpeker at mudring og deponering av masser også må behandles etter vannforvaltningsregelverket.

Bente Christiansen viser til den nye og todelte KU forskrifta som er trådt i kraft. Kommisjonen besøkte Elkem og kvartsittbruddet for to år siden under sitt årlige møte, samt at kommisjonen også i samme år (2013) gav en anbefaling om miljøkonsekvensanalyser i farleden inn til Leirpollen, hvor kommisjonen også tar frem ønsket om å være høringspart i saken.

Frank Ingilæ, saken er viktig for kommunen, tiltak skal skje i områder hvor laksen vandrer inn og ut. Elkem som virksomhet er en hjørnesteinsbedrift for kommunen og ringvirkningene er også store utenfor kommunen, utover de lokale arbeidsplassene sysselsetter bedriften nærmere 800 årsverk i ulike deler av verden. Videre tar Frank opp losplikt og farledstrygghet, samt at en utbedring av farleden gjør innseilingen tryggere. Viktig å ha gode grundige prosesser for å ivareta miljøet.

Arnt E. Ofstad, orienterer videre at farleden er ferdig prosjektert, tiltaket skal gjøres riktig iht. vanddirektivet, naturmangfoldloven og ev. KU. Kystverket er opptatt av å ha god kunnskap også før deponisted velges for at tiltaket skal få minst mulige miljøkonsekvenser.

4.5 Orientering om arbeidet med forvaltningsplan for Tanamunningen naturreservat

Bente Christiansen orienterer. Fylkesmannen har i 2015 fått i oppdrag å utarbeide forvaltningsplan for Tanamunningen naturreservatet. Referansegruppe er opprettet og lokale åpne møter er gjennomført i vår. For tiden utarbeides planen og forventes å bli sendt før sommerferien til faglig gjennomgang i Miljødirektoratet. Etter faglig gjennomgangen i direktoratet sendes planen på høring i løpet av høsten.

Frank Ingilæ sier at det har vært en god og inkluderende prosess av lokalbefolkningen i dette arbeidet. Deler ut et nytt informasjonshefte om Tanamunningen til kommisjonens medlemmer.

5. NEIDEN- og MUNKELVVASSDRAGET

5.1 Aktuelle saker i Neiden vassdragets nedbørsfelt: orienteringer ved kommunenes representanter

Enare kommune, medlem Toini Sanila

- Neidenelva er viktig rekreasjons- og fiskeområde for lokalbefolkningen, samt viktig for det lokale reiselivet gjennom tilreisende fiskere. I fjor ble det på kort varsel og midt i sesongen innført kvoter på salget av fiskekort, dette for å ta vare på laksebestanden. I år la Metsähallitus som selger fiskekortene, kort for salg på nettet i to omganger, grunnet tekniske utfordringer fikk ikke alle som ønsket å kjøpe fiskekort kjøpt kort via nettet, og stor harme og misnøye ble dermed vendt mot lokale reiselivsbedrifter. Videre blir det fint å høre i den kommende orientering om Neiden elvas fiskebestander om man er på rett vei iht. fiskebestandene.
- Bente: Fiskefelleskapet og de fiskeberettigede i Neiden deltar begge i fastsettelsen av fangstkvoter.

Sør-Varanger kommune, medlem Cecilie Hansen

- Neidenelva ble isfri 9.5. Vannstand i Neidenelven er bedre enn de foregående 3 årene, vannstand og vannføring er normal i år.
- Laksesesongen har akkurat startet. Nytt regelverk og kortpriser er innført. Døgnkvoten er på 3 laks. Fiskekort koster 600 kr i flue sone og 400 kr i andre soner, i tillegg må man løse statens fiskekort. Egne regler og kortpriser for medlemmer. Prisene er ikke urimelige, når man sammenligner med andre plasser i Norge.
- Utredning om vandring og områdebruk til anadrome laksefisk i Neiden- og Bøkfjorden er gjennomført av Akvaplan-niva på oppdrag av mange aktører som er involvert i utbyggingsplanene for Tømmerneset. Utredningen er finansiert av aktørene. Utredningen viser interessante resultater på vandringsmønster og områdebruk. Prosjektet fortsetter i 2015.
- Vedtatt vannforvaltningsplaner i kommunestyret. Fortsette kartleggingen av utslippslokaliteter.
- Lus og rømming fra oppdrett skaper bekymring lokalt.

Bente Christiansen orienterer om at Neiden fiskefelleskap har søkt og får innvilget midler via Fylkesmannen (200 000 NOK) til sikring og overvåking i fisketrappen (tellere og kamera). Videre orienterte hun kort om resultater fra utredningen om anadrome laksefisk og vandringsmønster Voksen laks vandret raskt ut av Kjøfjorden eller Bøkfjorden (på ca. 15 timer). Laksesmolt fra Neidenelva gikk også raskt ut og i hovedsak gjennom Kjøfjorden (på ca. 30 timer). Det er stor variasjon i vandringsmønster for sjørøye og sjørørret, de oppholder seg i fjordene og i nærheten av det planlagte utbyggingsområdet (31-60 dager).

5.2 Orientering om flerbruksplan for Neiden – del fisk

Sakkyndig Tiia Kalske fra Fylkesmannen i Finnmark orienterer. Flerbruksplanen for Neidenelva ble laget på begynnelsen av 1990-t. Planen inkluderte informasjon om laksefisket og fangster, vassdraget og annen relevant vassdragsrelatert informasjon. Rulleringen av flerbruksplanen ble tatt opp i kommisjonen i 2008. Fylkesmannen i Finnmark tok initiativ til rullering av fiskedelen gjennom å spørre forsker Eero Niemelä, om hans muligheter til å gjøre dette. Eero Niemelä sa seg villig til å skrive om fisket, og da nærmere bestemt om laksefisket, laksens økologi, samt sentrale miljøparametre som påvirker laksen, fisket og laksebestandene. Arbeidet er gjort ved siden av annet forskningsarbeid og uten nevneverdige ekstra ressurser. Det blir laget fire delrapporter. To av delrapportene er så godt som ferdige på finsk (del I og III). Delrapport I – omhandler laksens økologi, fangster og fangsttider, samt vandringsmønster til Neidenlaksen i sjøen (200s.). Delrapport II - Fangster (laks og andre

fiskearter) og fangsthistorikk (80s.). Delrapport III – Fiske-trappa i Skoltefossen: byggingen av trappa, hvordan trappa fungerer og resultater av gjennomført forskning og overvåking i trappa (95s.). Delrapport IV – Sjøørreten i Neidenelva og dens økologi (20s.). Rapportene sammenfatter relevante resultater, som er samlet inn gjennom det norsk-finske samarbeidet siden midten av 1970-t og frem til 2014.

6. PASVIKVASSDRAGET

6.1 Aktuelle saker i Pasvik vannområde: orienteringer ved kommunenes representanter

Enare kommune, medlem Toini Sanila

- Reguleringa av Enaresjøen opptar lokale myndigheter – fint å høre om planer for fleksibel regulering. Ellers ingen flere kommentarer på dette tidspunktet.

Sør-Varanger kommune, medlem Cecilie Hansen

- Vannforvaltningsplaner er vedtatt i kommunestyret. I lokal tiltaksanalyse – gjengroing bekymrer lokalbefolkningen – vassdragsreguleringa er nevnt som en mulig årsak.
- Pasvikelva er nest størst i Norge, bare Glomma er større. Det er registrert 15 fiskearter og 35 arter vannplanter (sammenlignet med Altavassdraget som har 23 arter og Tanavassdraget som har 27 arter).
- Utsiktsrydding langs elva er gjennomført og man bestrebet seg på ikke å øke erosjonen.
- Pasvikseminar II er gjennomført i april på Svanvik, hvor deltagere fikk den siste nye informasjon om miljøtilstanden. Forskere orienterte om forurensningssituasjonen, tilstanden til fiskebestander og utslippene av tungmetaller i grenseområdene. Tungmetallmengdene i fisk og sedimenter er forhøyede i grenseområdene.
- Det ble ikke innvilget penger til et prosjekt om å redusere gjengroing av elva. Kommunen og Bioforsk har samarbeidet om prosjektet.
- Kommunalt planarbeid er igangsatt – elvenæreområder er attraktive.

Knut Aune Hoseth, Pasvikelva er en kjede av reguleringsmagasiner – lite av dette i andre deler av Norge. Ikke mye forskning på effekter av regulering. Spyleflom som tiltak iht. gjengroing ble spilt inn. Er spyleflom tatt inn i vannforvaltningsplaner?

Fiskeregler for Pasvikelva, Klima og miljødepartementet arbeider med revidering av fiskereglene –, tidspunkt for høring er ikke bestemt.

Ørretoppdrett av lokal stamme og årlige konsesjonspålagte utsettinger. Monica Jerijarvi fra Pasvik kraft kommer senere for å orientere om dette.

Endret tillatelse Sydvaranger gruve AS - fordobling

Bente Christiansen orienterer om at Sydvaranger gruve AS har fått endret sin tillatelse til utslipp av vannbehandlingskjemikalien polyDADMAC, til en fordobling fra 10 til 22 tonn/ år. I tillatelsen vurderes kjemikalien til å ikke å ha miljøulempere av betydning. Det tas ikke opp i levende organismer, er sterkt partikkelbundet og lite nedbrytbart, og forblir i sedimentene i deponiet.

6.2 Forslag om fleksibel reguleringspraksis i Enaresjøen

Timo Jokelainen, Lappland ELY presenterer forslag om fleksibel reguleringspraksis for Enaresjøen, tilpasset fremtidige klimaendringer. Dagens praksis bygger på en mellomstatlig avtale mellom Sovjetunionen, Norge og Finland signert i Moskva i 1959. Med bakgrunn i Enaresjø-utredninger gjennomført i årene 1992-1997, tok man i bruk så kalt målsetnings-

vannstand og økologisk sone i reguleringen. Fremtidige klimaendringer vil føre til mindre snø om vinteren og kortere vintre, økt tilsig om vinteren og tidligere vårflom. Nåværende tappepraksis iht. overenskomsten om lavvannstand før vårflommen i Enaresjøen kan med klimaendringer føre til at man må tappe vann forbi kraftverkene i Pasvikelva. Samtidig vil man ikke kunne oppnå målsetningsvannstand om sommeren som følge av mindre vårflom. På tross av mindre tappinger vil vannstanden i Enaresjøen forbli på et skadelig lavt nivå med tanke på rekreasjonsbruk og benyttelse av strandområder. Tilsvarende kan lav tapping over lengre perioder om sommeren være ugunstig for kraftproduksjon og økologien i Pasvikelva.

En arbeidsgruppe som består av Lappland ELY, SYKE (Finlands miljøsentral), samt representanter fra de norske og russiske kraftselskaper arbeider med en presisering til reguleringsveiledningen. Arbeidsgruppen er enig om at reguleringen av Enaresjøen må tilpasses og gjøres mer fleksibel for å bedre kunne tilpasse seg et klima i endring. Man utreder saken og den tas opp til behandling våren 2016 i tappekommisjonens møte i Oslo. Fleksibel regulering vil føre til mindre behov for å tappe vann forbi kraftverkene om vinteren, samt lav tapping over lengre perioder om sommeren i Pasvikelva. Fleksibel regulering vil ha positive virkninger på strandsonen i Enaresjøen, for dyr, planter og fiskerier.

Vladimir Chizov fra Pasvik zapovednik (pasvik naturreservat) kommenterer at vannstanden var lav for ca. to uker siden: det var mye fugler i området som var langt unna vannet. Vannkraft er nødvendig, dog bør man regulerer på en best mulig økologisk måte og ta hensyn til naturverdiene i Pasvik naturreservat.

Tor Simon Pedersen spør hvordan en mer fleksibel regulering vil påvirke kraftproduksjonen?

Timo Jokelainen svarer: en mer fleksibel regulering skal redusere behovet for å tappe vann forbi kraftverkene og er således positivt for kraftproduksjonen.

Toini Sanila konstaterer at planen er bra og man ønsker at arbeidet med den går videre, og at man tar hensyn til naturverdiene. Vannstanden i Enaresjøen fluktuerer stort til tider og å få orden på dette er veldig viktig for Enare kommune.

Finland har foreslått anbefaling om: Fleksibel reguleringspraksis i Enaresjøen.

6.3 Orienteringer om reguleringen av Enaresjøen og Pasvikvassdraget

Sakkyndig Monica Jerijærvi fra Pasvik-kraft orienterer. Pasvik kraft er et datterselskap til Varanger kraft og eies av syv kommuner. Pasvik kraft har 4 kraftverk: to i Pasvikelva, et i Gamvik og et i Kongsfjord. 90 % av produksjon kommer fra kraftverkene i Pasvikelva. Russland, TGK-1 har 5 kraftverker langs Pasvikelva og Finland har ingen kraftverker. På det årlige tappemøtet bestemmes det hvor mye vann som skal tappes fra Enaresjøen, Kaitakoski-kraftverk øverst i elva regulerer dette. Man forsøker å få til en mest mulig effektiv miljø- og markedsmessig ressursutnyttelse, for å unngå flom i Enaresjøen og minske flomtap i Pasvikelva. Videre går Monica gjennom minstevannføring, reguleringsintervaller og økologisk reguleringszone, som er fastsatt i overenskomsten mellom statene. Pasvik kraft har konsesjonspålagt oppdrett og utsetting av ørret av lokal stamme. Det settes ut 5000 ørret over 25 cm årlig i elva fra norsk side. Rapport: Enaresjøens vannkvalitet og økologiske status 1960-2009 (link til rapport: https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/93817/Raportteja_109_2013.pdf?sequence=2) slår fast at det har vært en positiv utvikling i reguleringen siden år 2000.

Diskusjon: Finland har kommet med forslag om en anbefaling om mer fleksibel regulering av Enaresjøen.

Jari Pasanen: Ely har regulering og utvikling av regulering som en del av sin portefølje. Det er bra å høre at den mellomstatlige samarbeidet i tappekommisjonen forløper fint. Arbeidsfeltet er utfordrende og det er mange interesser å ta hensyn til. Ely sin rolle i samarbeidet er reguleringen av Enaresjøen. Finland har lagt frem et forslag til anbefaling om en mer fleksibel regulering som tar høyde for fremtidige klimaendringer. Man ønsker å ha muligheten til å reagere mer fleksibelt til et forandret klima og vannføringsregime.

Vladimir Chizov fra Pasvik zapovednik. Naturreservatet ønsker et møte med kraftverkene i forhold til observerte vannstander våren 2015.

Monica Jerijærvi. Vannmagasinene tappes ned om våren iht. overenskomsten, dette for å kunne ta mot vårflom. Man strever etter å ikke tappe for mye om våren og for tidlig. Ved å tappe for tidlig om våren går man glipp av smeltevann via flomlukene. Vannstanden har i vår vært langt over den minste vannstand som står i konsesjonen. Videre har Pasvik kraft og TKG-1 ukentlig kontakt, rapporterer og gir prognoser på vannføring og vannstand.

Cecilie Hansen tar opp gjengroing av Pasvikelva og om spyleflom kan vurderes brukt for å avverge mer gjengroing?

Kommisjonen gir en anbefaling om: **Fleksibel reguleringspraksis i Enaresjøen.**

6.4 Orienteringer om aktuelle saker på Russisk side i Pasvik

Direktør Vladimir Chizov fra Pasvik naturreservat i Russland orienterer om aktuelle saker i naturreservatet. Han åpner sin presentasjon med å vise den nye kortfilmen om Pasvik-Inari trilateral park. Videre poengterer han i sin presentasjon miljøutfordringene man står ovenfor nå og i fremtiden, med blant annet industrielle utslipp, varmere klima og gjengroing av elva. Dyr og natur ikke kjenner menneskeskapte grenser.

Pasvik naturreservat er aktiv deltager også i Fennoskandias grønne belte.

6.5 Orientering om status for Flerbruksplan for Pasvikvassdraget

Bente Christiansen orienterer kort om bakgrunn til prosjektet. Det har vært et russisk ønske å rullere planen. Prosjektet er med i arbeidsprogrammet for Den blandede norsk-russiske miljøkommisjonen. Videre sier EUs vanddirektiv noe om samarbeid mot land som ikke implementerer vanddirektivet. Gjennom å rullere flerbruksplanen eller liknende felles planarbeid oppnår man dette formålet i direktivet. Prosjektsamarbeid om flerbruksplanen skal også være med i det nye arbeidsprogrammet for miljøkommisjonen. Det er ikke sikkert at man skal revidere den gamle planen, men lage noe nytt. Nylig gjennomførte prosjekter har gitt gode oversikter om status for vassdraget.

6.6 Orientering om sluttresultatene for ENPI CBC–prosjektet *Trilateral cooperation on Environmental Challenges in the Joint Border Area (TEC)*

Sakkyndig Jukka Ylikörkkö, Lapland ELY senter orienterer. Formålet med prosjektet var å samle inn ny informasjon om miljøstatus i vann og vassdrag i grenseområdene mellom de tre land, samt å revidere det felles overvåkingsprogrammet for vann i området. I prosjektet testet man blant annet en luftspredningsmodell for hvordan svoveldioksid utslippene fra Petsjenganikkel metallindustrien sprer seg, man har kartlagt vannmiljøstatus i Pasvikelva og utvalgte små innsjøer i grenseområdet. Vannkartlegginga inneholder sedimentanalyser, biologisk prøvetaking og fiskeundersøkelser. I tillegg har man laget modeller for hvordan klimaendringer kan påvirke vannstanden i Enaresjøen og i Pasvikelva. Iverksettelse av det reviderte overvåkingsprogrammet kommer til å bli utfordrende pga. av mindre ressurser. Statusrapport for vann er publisert i rapporten "Pasvik Water Quality Until 2013". Andre prosjektresultater er publisert i sluttrapporten "Environmental Challenges in the Joint Border Area of Norway, Finland and Russia". Prosjektet er avsluttet. Rapportene kan lastes ned fra nettet: 1) Pasvik Water Quality Until 2013: www.doria.fi/handle/10024/102304 og 2)

Environmental Challenges in the Joint Border Area of Norway, Finland and Russia:
<https://www.doria.fi/xmlui/handle/10024/104779>

Diskusjon om prosjektet. Man konstaterer at prosjektet har gitt gode resultater og at det er viktig å følge opp anbefalinger og resultater som man nå har fått. Resultater er et tilpasset overvåkingsprogram, som også følger EUs vanddirektiv. Det er viktig å kunne gi lokalbefolkningen svar på status i vann og vassdrag, samt gi et godt kunnskapsgrunnlag til beslutningstakere og informere om behovet for overvåking og forskning. Bevare godt forskningsnettverk i grenseområdet er også viktig.

Bente Christiansen. Fylkesmannen har fått ny info fra nikkilverket. Svoveldioksidutslippene (SO₂) går ned, men utslippene av tungmetaller går opp. En mulig forklaring fra verkets ledelse på dette, er at verkene i år 2001 sluttet å bruke malm fra Norilsk, kun lokal malm etter dette. Den lokale malmen inneholder mindre nikkel (Ni) og kobber (Cu), og dermed må man knuse 6 ganger mer malm og får dermed mer utslipp av støv med tungmetall. De forhøyede kvikksølvverdier (Hg) i Pasvik gir grunn til bekymring. Forhøyede verdier ses også andre steder i Norge. Ikke bare lokale kilder, også langtransportert.

Nordkalottens miljøråd har gitt midler til gjennomføring av vannmøte til høsten – kvikksølv er fokus for seminaret.

Kommisjonen gir en anbefaling om: Fremme og gjennomføring av felles prosjekter knyttet til miljøtilstand i det norsk- finsk vannforvaltningsområdet

6.7 Orientering om resultater for ENPI CBC – prosjektet *Food and health security in the border regions of Norway, Finland and Russia*

Tiia Kalske orienterer om prosjektet helse- og matsikkerhet i grenseområdet mellom Norge, Finland og Russland. Undersøkelser av mat og helse i grenseområdene er et pågående Kolarctic prosjekt der blant annet NILU, Akvaplan-niva, Universitetet i Tromsø og Fylkesmannen i Finnmark deltar (<http://kolarctic.nilu.no/about/>). Formålet er å gjøre en forundersøkelse av miljøgifter i lokal mat fra naturen (sopp, bær, fisk, reinsdyr og elg). Videre er det gjennomført spørreundersøkelser om folks kostholdsvaner samt folks forståelse av miljøsituasjonen i grenseområdet. Det er også samlet inn prøver fra mennesker som bor i området. Disse analyseres for miljøgifter. De foreløpige resultatene viser forhøyede nivåer av tungmetaller i bær og sopp, spesielt i nærheten av smelteverket. Det er forhøyede nivåer av kvikksølv i ferskvannsfisk i flere av de undersøkte innsjøene. Det er lave nivåer av metaller i elg og rein. I tillegg er det funnet forhøyede nivåer av dioksiner i reinkjøtt. Som en del av mat- og helseundersøkelsen har det blitt gjennomført en spørreundersøkelse i kommunene Sør-Varanger, Petsjenga og Enare. På grunn av lav svarprosent er det vanskelig å trekke noen klare konklusjoner, men svarene kan gi en indikasjon om hvor bekymret folk i de tre kommunene er for forurensning av lokal mat. Ut i fra svarene er innbyggerne i Petsjenga mest bekymret. De høster i mindre grad også av naturen sammenlignet med innbyggerne på norsk og finsk side av grensen. Resultater for miljøgifter i blodet hos befolkningen i de tre kommunene er ennå ikke klare. Prosjektet avsluttes 24. september 2015.

Jari Pasanen kommenterer: på finsk side ser man prosjektsamarbeidet som en viktig del av vannforvaltningssamarbeidet. Når de nasjonale finansieringsrammene krymper kan man gjennom prosjektsamarbeid føre arbeidet videre, utrede spesifikke spørsmål og rette de tilgjengelige ressurser dit hvor de trengs mest. Å fremskaffe kunnskap om miljø- og helsespørsmål er viktig. Kvikksølv er nå et aktuelt forskningstema. Man bør også følge opp resultater fra dette prosjektet. Iht. helse så er det viktig å avdekke forhøyede verdier, men også så kalte 0 verdier, er viktige å avdekke, dette for å vise at status er normalt. Det er alltid nyttig og viktig å måle og dokumentere normaltilstand også.

Bente Christiansen. Viktig å fortsette prosjektsamarbeidet, samt å kunne gi gode svar til lokalbefolkningen. Kostholdsrad er gitt i Sør-Varanger iht. reinkjøtt konsum. På norsk side skal det arrangeres folkemøte til høsten 2015, hvor resultater fra mat- og helseprosjektet legges frem.

6.8 Orientering om sluttresultatene for ENPI CBC - prosjektet 'ABC heritage – Our common Northern heritage'

Tiia Kalske orienterer. Formålet er å øke kunnskapen om og bærekraftig bruk av naturvernområder og tilgrensede områder, samt utvikling av nettverk under konseptet Fennoskandias grønne belte. Prosjektet ble avsluttet i slutten av mars 2015 og noen av prosjektets sluttresultater er: nye materialer for utvikling av geo-turisme (bl.a. kart og beskrivelse av rundtur med 40 geologiske severdigheter), vandreturstilling om Fennoskandias grønne belte, inkludert et brettspill, film dokumentar om Pasvik-Inari trilateral park, og en mengde med annet undervisningsmaterieell for miljø- og naturveiledning og frilufters undervisning. Mange workshops og seminarer ble også arrangert for å styrke og videreutvikle nettverk under prosjektets hovedtemaer: natur, kultur og geologi. Prosjektet resultater han ses på linken: <http://www.metsa.fi/fi/web/en/abcgheritage>

7. FORSKNING OG VERN AV FISKEBESTANDER

7.1 Orienteringer om status for forhandlinger i Tana

Sakkyndig Tor Simon Pedersen, Klima og miljødepartementet orienterer. Det er opphold i forhandlingene og dette har fått mye oppmerksomhet. Partene er for langt unna hverandre på nåværende tidspunkt og en ny avtale har ikke vært mulig å oppnå. Dagens avtale er i strid med bærekraftig forvaltning og ivaretar heller ikke lokalbefolkningen. Beklagelig at man ikke har klart å få til en ny avtale så langt. Planen var å være ferdig i 2015. Siste møte i gruppen som jobber med en ny avtale var 5.-6.mai. Miljødirektoratet har fått i oppdrag å utrede hva nasjonal norsk forvaltning fører med seg – utredningen pågår nå og blir ferdig innen kort tid. Man erstatter felles forvaltning med nasjonal forvaltning, hvis man ikke kommer til enighet om en ny avtale. Det blir nu arbeidet hen mot en ny avtale fra 2017 – ytterligere forsinkelser iht. satt tidsplan. Tana og Karasjok kommuner og Tana Fiskeforvaltning (TF) argumenterer med å si opp avtalen. I begynnelsen av august er det planlagt et møte på politisk nivå.

Diskusjon om forhandlingene

Frank: det er viktig å ha en avtale i grensetrekninga, men ikke for enhver pris. Tana kommune har anbefalt å si opp avtalen og starte med blanke ark. Ved en ev. oppsigelse er det viktig å sikre rettighetene til fiske for lokale fastboende slik den er i dag. Den nye avtalen må ha innvirkning på fisket til de tilreisende. Viktig å ta hensyn og sikre rettighetene til de lokale i begge land.

Jari Pasanen: status på finsk side. Pentti Pasanen orienterte om saken i fjor. Forhandlingene er ikke avsluttet og man ser etter mulige løsninger for å gå videre. Finland har samme oppfattelse som Norge om nåværende situasjon i forhandlingene. Kommisjonen er ikke part i saken, men det er alltid ønskelig å komme til enighet.

Antti Katekelta: fiskefelleskapene i Finland eier vannene. Vi har diskutert med lokalbefolkning på norsk side og kommet til en felles forståelse. Grunnbøkene til eiendommer ble satt på 1800-tallet. I grunnbøkene listes det opp alle fiskeplasser, stengsel, garn og drivgarns rettigheter. I 1922 gjennomføres en såkalt storfordeling som ikke ble avsluttet. I 1925 trådte en samelov i kraft. Med denne nye lov delte og organiserte man eiendommer. Arealet til eiendommene ble for liten slik at de ikke var mulig å leve av jorden, samtidig omfordelte man laksefangsten. Vi har nøyaktig viten om hvor mye fisk som bør høstes fra elva slik at eiendommen kan leves av. Staten har begrenset disse fiskerettighetene med 80-100 %.

Fiske etter laks er en samisk tradisjon og den tradisjonen er grunnlovfestet. Hvis man nå forbyr garn- og stengselsfiskerettighetene, da går også den samiske kultur. Grunnloven gir beskyttelse for eiendom, likhet for love, ansvar ovenfor miljøet og kulturarven, samt annerkjennelse av de samiske rettigheter. Tjenestemennene respekterer ikke Grunnloven. Vi ser at Norge kan si opp avtalen. Vi kommer uansett til å klare oss. Laksen tilhører befolkningen i dalen og/ eller i fjorden. Brev overrekkes den norske formann i denne sak.

Cecilie Hansen: det er viktig at myndighetene på høyt nivå, både i Norge og i Finland lytter til lokalbefolkninga. Som tidligere nevnt om Neidenelva, kan de lokale med fiskerett også fiske billigere. På lokalt nivå er vi enige på begge sider av grensa. Ilmari Tapiola. Sitter som sakkyndig på finsk side i forhandlingene. Ser ikke negativt på det, hvis Norge velger å si opp avtalen. Hvis avtalen sies opp da trer nasjonal finsk fiskerilovgivning i kraft og da tilbakeføres forvaltning og beslutninger til fiskefelleskapene på lokalt nivå. På lokalt nivå er vi enige om hvordan fisket og fiskereglene bør organiseres. Tjenestemennene i ministeriet som har ledet forhandlingene har ikke lyktes og har ikke kunnet jobben sin. Hadde man fått bestemme på lokalt nivå hadde vi hatt reglene på plass. Jeg kommer på neste møte i forhandlingene å fremme et forslag om at tjenestemennene i ministeriet ber om å få fratre fra forhandlingene, fordi de ikke har fått utrettet noe så langt.

Frank Ingilæ: interessant å høre hva finsk side hadde å si i denne saken. Hvis forhandlingene hadde vært mer lokal styrte, hadde man hatt resultat ferdig. Lokalt nivå må tas hensyn til.

Konklusjon: Henstille til forhandlingspartene å lytte til lokalbefolkningen og ivaretar lokalbefolkningens interesser i forhandlingene og i en ev. ny avtale. Dette bør være utgangspunkt for videre fremdrift i saken. Viktig å sikre bærekraftige laksebestander også i fremtiden.

7.2 Fiskeoppdrettets virkning på miljøet og på de ville laksebestander

Sakkyndig Vidar Wennevik, Havforskningsinstituttet orienterer om hovedkonklusjoner for risikovurdering av norsk fiskeoppdrett i statusrapport for 2014. Vitenskapelig råd for lakseforvaltning vurderer trusselen fra rømt oppdrettslaks, lakselus og *G. salaris* til å være høy, høyere enn andre kjente trusler. Det er dokumentert en klar sammenheng mellom oppdrettsproduksjon og smitte fra lakselus på oppdrettet laksefisk og på vill laksefisk. Undersøkelser har også vist at ville bestander av laksefisk påvirkes negativt gjennom økt dødelighet og redusert vekst i områder med mye oppdrett. Bruken av legemidler mot lakselus har også økt kraftig. Stor andel av rømt laks er virusmittet, overvåkingsdata så langt viser liten smitte av virus fra rømt fisk til vill fisk i sjøen. Virusmitte kan representere smittefare for ungfisk i elver, det jobbes med å kartlegge smittestatus for ungfisk i utvalgte elver med varierende andel rømt laks. Rømt fisk påvirker genetikken til vill fisk. Konsekvenser av genetisk påvirkning er: avkom av oppdrettslaks kryssinger med villaks har lavere overlevelse, produksjonen i vassdraget reduseres, på sikt brytes også den lokale tilpasning til miljøet i elva ned, genetisk mangfold reduseres og mindre tilpasningsevne ved endringer i livsmiljø f.eks. til klimaendringer. Flere større nasjonale og internasjonal prosjekter pågår for å finne ut om biologiske konsekvenser av genetisk innblanding av rømt fisk på vill fisk. Videre går Vidar gjennom det nasjonale overvåkingsprogrammet for rømt oppdrettslaks. Rapporten kan lastes ned: https://www.imr.no/filarkiv/2015/04/risikovurdering_2014_web.pdf/nb-no

Diskusjon. Kartlegging i felt er kostbar, så fra 2017 og utover går man mer over til å bruke modeller på de områder man har tilstrekkelig med felldata. Kartleggingene er offentlig finansierte, spleiselag mellom Miljødirektoratet, Fiskeridirektoratet, fylkesmannsembetene og mye frivillig innsats. Prinsippet forurenser betaler håndheves når man vet hvilket anlegg en rømming er skjedd fra.

Cecilie Hansen. Merking av laks vil gjøre det lettere å identifisere hvor fisken kommer fra ved rømming. Lukkede anlegg og mer miljøvennlig produksjon må til. Myndigheter har styringsmekanismer og burde f.eks. kunne ilegge arealavgifter.

Videre tema som behandles i risikovurderingsrapporten men som Vidar ikke la frem er: utslipp og eutrofiering fra oppdrettsanlegg, medisinerester, rensefisk problematikken, og interaksjon mellom oppdrett og annet fiske.

Kommisjonen gir en anbefaling om: Trusler mot villaksen fra oppdrettsnæringen

7.3 Rapport “Risiko for spredning av *Gyrodactylus salaris* på Nordkalotten”

Sakkyndig Anne Smeland Tana kommune orienterer. Tana kommune har gitt høringsuttalelse til den foreløpige rapporten. Kommunen er tilfreds med at det nå foreligger et nytt utkast til risikovurdering. Kommunen har gitt flere merknader til den. Rapporten har en del mangler og noe nevnes bare stikkordsmessig. Sannsynligheten for spredning av smitte vurderes som liten eller neglisjerbar – kommunen savner en grundigere vurdering og begrunnelse med hensyn til den samlede risiko. Kommunens egen ROS-analyse vurderer konsekvensen av eventuell smitte vil utgjøre en uopprettelig skade, og gi konsekvenser både kulturelt, sosialt og økonomisk. Derfor må forebyggende tiltak styrkes og en slik tankegang legges til grunn for det smitteforebyggende arbeidet. Kommunen ønsker videre at det utarbeides en mer detaljert risikovurdering for Tanavassdraget og at overvåkingen styrkes.

Status i Finland gjentas. Evira (det finske mattilsynet) laget nye fakta-ark i fjor og er i gang med å fornye info tavler som er plassert langs riksveinettet. Ev. nye tavler skal også settes opp og rettes mot fisketuristene som fisker i Torneelvas vannområde.

Antti Katekeetta: faren for spredning av smitte er reel og tilstede. Transport av påhengsmotorer burde forbys. Rutinesvikt kan skje på desinfeksjonspunktene.

Frank Ingilæ: desinfisering er frivillig på finsk side, pålagt på norsk. Kravene til desinfisering bør være likt i begge land.

Kommisjonen gir en anbefaling: Tiltak for å hindre spredning av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*

8. VANNDIREKTIVET OG DEN INTERNASJONALE VANNREGION

8.1 Status for vannforvaltning i den internasjonale vannregion

Orientering fra Finland – vannforvaltning i Lapland

Jukka Ylikörkkö, Lapland ELY- senter orienterer. Høringen av vannforvaltningsplan ble avsluttet i mars og nå foregår diskusjoner i referansegruppene hvordan høringsinnspillene skal tas inn i de endelige planene. Høringsinnspill er gitt blant annet på klassifisering og ulikheter i denne mellom Finland og Norge. Vannforvaltningsplanene sendes til miljøministeriet i oktober og de vedtas i statsråd medio november-desember.

Orienteringer fra Norge – vannforvaltning i Finnmark

Sakkyndig Stein Tage Domaas Finnmark fylkeskommune orienterer. Vannforvaltningsplanene har vært på høring i Norge. Den politiske behandlingen i fylkestinget er flyttet til desember. Etter dette vedtas planene av kongen i statsråd.

Diskusjon. Finland har ikke fylkesting, men vannforvaltningsplanene går via miljøministeriet til statsråd for godkjenning. I Norge vedtar fylkestinget vannforvaltningsplanene før de går til kongen i statsråd for godkjenning.

8.2 Den internasjonale vannregionen, Finland-Norge: samordning av vannforvaltning

Tor Simon Pedersen, Klima og miljødepartementet orienterer. Planarbeidet er gjennomført for denne fasen. Vannforvaltningsplanene godkjennes sentralt etter at fylkestinget har vedtatt dem. I planen for Finnmark har man rettet fokus mot forskjellene mellom Norge og Finland iht. klassifisering. Forskjellene går på kvalitetselementet fisk og da på laks i Tanavassdraget og sideelver, hvor bestanden er redusert. Norge klassifiserer miljøtilstanden i vannforekomsten til moderat og Finland klassifiserer den samme vannforekomsten i klasse god. Klasse moderat utløser tiltak for å forbedre miljøtilstanden. Norge ønsker at departementene finner en løsning på dette. Norge har foreslått et møte hvor man kan se på forskjellene og løse dem før den sentrale godkjenning.

Diskusjon: Frank Ingilæ, mer forskning på tanalaksen trengs. Interessant at myndighetene vurderer situasjonen og status ulikt.

Fra finsk side konstaterer man at: Luke (tidligere RKTL) gjør bestandsvurderingene for fisk, og bak forskjellene i klassifiseringen ligger det mange årsaker. Det at Norge bruker “one out all out” i sin klassifisering er i seg selv en avgjørende årsak til forskjellene. Forskjellene i klassifiseringen er et viktig utviklingsområde.

Videre konstaterer man at kommisjonen ønsker at departementene kommer frem til en enighet slik at man på regionalt nivå kan komme videre.

Antti Katekeetta: har man i planene tatt inn utfordringene med forsøpling og eutrofiering forårsaket av tilreisende?

Man konstaterer at planen ikke tar spesifikt opp belastninger forårsaket av tilreisende.

Bente Christiansen orienterer om introduserte arter: Flere arter av fisk beveger seg nordover – Tromsø universitet ønsker å lage en oversiktsrapport på dette, men har ikke funnet finansiering enda.

8.3 Roof plan – i den internasjonale vannregionen Finland-Norge – Sammendrag av forslag i vannforvaltningsplaner

Jari Pasanen, Lappland ELY orienterer. Finske og norske myndigheter har i sine vannforvaltningsplaner laget et felles sammendrag, hvor begge nasjonale planer er satt sammen for sentrale deler. Sammendraget inneholder blant annet informasjon om belastningene, klassifisering, tiltak og utvikling av vannforvaltning i den norsk-finske internasjonale vannregion. Forskjellene i klassifisering og risikovurdering som nevnt tidligere er også nevnt: sammendraget kan lastes ned på:

<http://www.ymparisto.fi/download/noname/%7B30B12C2E-5491-4CD3-A04A-6A7018FA0A61%7D/105120>

9. ØVRIGE SAKER

Jari Pasanen orienterer om status for overvåking i grensevassdragene. Fra og med neste år reduseres vannovervåkingsbudsjettene med 20 % og Lappland ELYs aktiviteter i felt og på overvåking skal flyttes ut fra ELY. Dette kommer å ha innvirkninger også på overvåkingen i grensevassdragene. Hvordan nedskjæringene detaljert slår ut vet man ikke enda. Men Norge får mer informasjon da situasjonen er klarlagt på finsk side.

Bente Christiansen: Felles befaring arrangeres tentativt i august til de to rasutsatte lokaliteten langs Tanaelva som var diskutert på møtet.

10. KOMMISJONENES ANBEFALINGER OG KONKLUSJONER

Kommisjonen anbefalinger i 2015:

1. Fleksibel reguleringspraksis i Enaresjøen
2. Fremme og gjennomføring av prosjekter knyttet til miljøtilstand i norsk-finsk vannforvaltningsområde
3. Trusler mot villaksen fra oppdrettsnæringen
4. Forskning og bevaring av villaks i nord
5. Tiltak for å hindre spredning av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*

Kommisjonens konklusjoner:

1. Erosjon i Tanavassdraget: Erosjon er en lokal bekymring. De nasjonale myndigheter ønsker å la elven leve – som et naturlig vassdrag. Konklusjon: en felles norsk-finsk delegasjon skal befare de to nevnte lokalitetene sommeren 2015 (tentativt i august).
2. Kommunedelplan for elvenære områder i Utsjoki kommune: På norsk side er man meget opptatt av å få tilstrekkelig informasjon om status for arbeidet med disse planene. Norsk side vil bli informert når planene skal vedtas. Konklusjon: Saken følges videre opp gjennom ansvarlige myndigheter i begge land.
3. Forhandlinger Tana: Konklusjon: Henstille til forhandlingspartene å lytte til lokalbefolkningen og ivaretar lokalbefolkningens interesser i forhandlingene og i en ev. ny avtale. Dette bør være utgangspunkt for videre fremdrift i saken.

11. KOMMISJONENS NESTE MØTE

Kommisjonens neste møte arrangeres i Saariselkä, Finland 5.-7. september 2016

12. AVSLUTNING AV MØTET

Formannen takket møtedeltakerne og arrangørene og avsluttet møtet kl. 12.

Deler av kommisjonen og øvrige møtedeltagere deltok på en kort elvebåtut langs Jiesjohka etter lunsj.

Bente Christiansen
Kommisjonens norske formann

Timo Jokela
Kommisjonens finske formann

Vedlegg 1. Deltagerliste

Vedlegg 2. Kommisjonens anbefalinger 2015